

รายงานผลการปรับปรุงกระบวนการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ชื่อกระบวนการ :การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร.....

หน่วยงาน :กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ.....

ผู้รับผิดชอบ :นางสาวชนาพร พระสนชุ่ม..... เบอร์โทร. :092-0384256.....

1. อธิบายปัญหา และสภาพการปฏิบัติงานเดิมก่อนที่จะริเริ่มการปรับปรุง

เกษตรกรรายย่อยไม่มีแนวทางในการเลือกประกอบอาชีพ พื้นที่ทำการเกษตรน้อย รายได้น้อย

2. ผู้นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ผู้ดำเนินการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ

- ผู้ดำเนินการ : ฝ่าย พรด.กพท. ร่วมบูรณาการกับทางเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์เขต สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ปศุสัตว์เขตพื้นที่กทม. เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเวทีสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (3/5 ประสาน)
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์และproduct champion
3. จัดระบบนิเวศสินค้าและบริการ
4. พัฒนาผู้นำรายเดิม/ใหม่/เจ้าหน้าที่
5. พัฒนาฐานข้อมูล
6. ติดตามให้คำแนะนำประเมินผล

3. ผลงานที่เป็นความคิดริเริ่มในการพัฒนาคุณภาพการบริการ

การจัดเวทีสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วย VRIO Model ซึ่งเกษตรกรได้รับเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างอาชีพ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และรายได้อย่างยั่งยืน รวมไปถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมดี สอดคล้องการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. กลยุทธ์ที่นำมาใช้ให้การพัฒนาบริการประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรรายย่อยให้เติบโตอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ใช้ คือ การออกแบบการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน ด้วยเครื่องมือ VRIO Model

แผนปฏิบัติการ ได้แก่

- จัดเวทีสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (3/5 ประสาน)
- พัฒนาผลิตภัณฑ์และproduct champion
- จัดระบบนิเวศสินค้าและบริการ
- พัฒนาผู้นำรายเดิม/ใหม่/เจ้าหน้าที่
- พัฒนาฐานข้อมูล
- ติดตามให้คำแนะนำประเมินผล
- จัดทำคู่มือ

หน่วยงานที่ดำเนินการ ได้แก่ กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ สำนักงานปศุสัตว์เขต สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด/อำเภอ ศูนย์พัฒนาปศุสัตว์ตามพระราชดำริ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย หน่วยงานร่วมดำเนินการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน

5. ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการ

กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษได้ดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ และใช้ข้อค้นคว้า VRIO Model ในการพัฒนาเกษตรกรรมผ่านการจัดเวทีสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการกันทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นประชาชน / เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการทำงาน และการพัฒนาในทุกมิติ

6. ขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาการบริการและการนำไปปฏิบัติ

6.1 ลำดับขั้นตอนในการพัฒนา

- ศึกษา และทำความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรสำหรับเกษตรกรรายย่อยให้ชัดเจน

6.2 ลำดับขั้นตอนในการนำไปปฏิบัติ

- กิจกรรมเวทีสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (3/5 ประสานแบบมีส่วนร่วม)
- กิจกรรมการพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจพอเพียงรายใหม่
- กิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างเครือข่าย

แนวทางการควบคุมคุณภาพ

- จัดทำคู่มือ แผนการดำเนินงาน แบบฟอร์มรายงานต่างๆ
- ชี้แจงแผน และแนวทางการดำเนินงาน
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในหน่วยงาน เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์โดยให้เกษตรกรได้รับประโยชน์สูงสุด

6.3 ระบบการติดตามและประเมินผล

- การจัดทำรายงานผลการพัฒนาศักยภาพด้านปศุสัตว์ตามเกษตรทฤษฎีใหม่ และการรายงานข้อมูลการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากโมเดลธุรกิจของกลุ่มเกษตรกร
- ลงพื้นที่ ประเมินผลด้วยวิธี Assessment วัดความสำเร็จของเกษตรกรทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ

7. ปัญหา อุปสรรค รวมถึงวิธีการบริหารจัดการ

ปัญหา อุปสรรค

- แนวความคิดของเจ้าหน้าที่รัฐที่มุ่งเน้นการทำงานตามกรอบแผนงานเฉพาะในหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานตนเอง Function ขาดการยึดประโยชน์ของเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา แต่ควรมองในองค์รวมของระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกมิติ

วิธีการจัดการกับปัญหา

- ปรับเปลี่ยนทัศนคติเจ้าหน้าที่ทุกระดับโดยมุ่งเน้นประชาชน / เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการทำงาน และการพัฒนาในทุกมิติ
- สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับเกษตรกร

8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการพัฒนาบริการ

- เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด ทศนคติในการทำการเกษตรผ่านการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วย VRIO Model จนทำให้คิดเป็น เลือกทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มุ่งมั่นสามารถสร้างรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ และพัฒนาต่อยอดได้ ทำให้เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตัวอย่าง เกษตรกร/กลุ่มเครือข่ายต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการใช้ VRIO Model เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างของกลุ่มเครือข่าย (VRIO Product) จากเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ ดังนี้

1. นางสาวภี ทศนิยม อ.สวี จ.ชุมพร เลี้ยงไก่ไข่ ได้ผลผลิตเป็นไข่ ได้นำมาแปรรูปเกิดธุรกิจขนมปลาอารมณ์ดี ผสมแป้งเห็ด โดยจากราคา 150 บาท/แผง เปลี่ยนเป็นราคา 5,000 บาท/แผง จำหน่าย 2 ครั้ง/สัปดาห์ เกิดรายได้ประมาณ 1,040,000 บาท/ปี
2. นางศิริทิพย์ รัตนจำนงค์ อ.สวี จ.ชุมพร ทำฟาร์มเห็ด โดยการต่อยอด “เห็ด” เกิดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีสูตรที่เป็นเฉพาะในชุมชน เช่น ข้าวเกรียบเห็ด เห็ดสามรส เห็ดสวรรค์ แหนมเห็ด ผงเห็ดแปรรูป ภายใต้แบรนด์ “5 ทิพย์” และผ้าพิมพ์ลายใบไม้สีธรรมชาติ (Eco-print) ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากรายได้หลักแสน เปลี่ยนเป็นรายได้ประมาณ 7,000,000 – 8,000,000 บาท/ปี/กลุ่ม
3. นางสาวนฤมล บุญเคลิ้ม อ.ปากพลี จ.นครนายก ผลิตสินค้าและบริการแบบวิถีไทพวน ภายใต้แบรนด์ “สวนทองมุล โมเดล” ไข่ไก่อารมณ์ดี สบู่ผ้าฝ้ายชั้นโรง สบู่ถ่านไม้ไผ่ผสมน้ำฝ้ายชั้นโรง ผ้าลอกลาย เกิดรายได้ประมาณ 8,000 – 10,000 บาท/เดือน
4. นางสาวประไพ เรืองฤทธิ์ อ.สุขสำราญ จ.ระนอง ไข่เค็ม ไข่แปดสุขสำราญ ไข่เหี้ยมม้า ขนมเปียะลาวา ไข่เค็มละมุน เกิดรายได้ประมาณ 1,000 บาท/วัน
5. นายฉัตรชัย สมบัติแก้ว อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ผักอินทรีย์ ไข่ไก่อินทรีย์ ชาดอกไม้ ไซร์ป เกิดรายได้ประมาณ 10,000 – 15,000 บาท/เดือน

9. การสร้างความยั่งยืนและการขยายผลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ

- จัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่แนวทางการพัฒนาการเกษตรสำหรับเกษตรกรรายย่อย (VRIO Model)
 - การสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน ได้นำแนวทางในการดำเนินการดังกล่าวมาเสนอในงานเปิดโลกเกลือสินเธาว์ สืบสานประเพณีงานของดีบ่อเกลือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน และงานนิทรรศการเทคโนโลยีการเกษตรและท่องเที่ยววิถีคนลุ่มน้ำปากพนัง อำเภอลำชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเชิญหน่วยงานภายในกรม เกษตรกร นักเรียน และประชาชนทั่วไปมาเข้าร่วมรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

10. บทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินการพัฒนาบริการ คืออะไร

- ในการดำเนินงานต่างๆ นั้นการจะทำให้ยั่งยืนได้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่มาร่วมบูรณาการในการดำเนินการ ทำให้สามารถส่งมอบการพัฒนาอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืนแก่เกษตรกรได้

- การยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นศูนย์กลาง ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพ

- ใช้ VRIO Model เพียงเครื่องมือเดียวในการพัฒนา สามารถแก้ปัญหาการพัฒนาได้ทุกมิติ และตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน